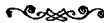

Marchese Campo-Santi՝ գրած մէկ մատենախոսութեանէն կ'իմանամ որ իտալացի գիտնական մը՝ Գ. Սավի՝ (Paolo Savi) սա հանգիստագիր գրութեան մէջ՝ «Առ լեւոն Ժ-Գ. քահանայապետ իւր Եպիսկոպոսութեան Յօրհանի առթիւ» (Ad Leone XIII Pontifice Massimo nel suo Giubileo Episcop. Siena 1893) մանրամասն հետազոտած է ի միջի ոլլոյ նաեւ Կրթութեացոյ Գ. թուղթը, եւ բնութան է անոր ասորական ծագումն ունենալը, Գ. ժամանակագր կարելի չեղաւ ինձ այս հետազոտութիւնը տեսնել։*

ՌԻԳՈՐԵԼԻԷ

«Հանդիսի» նախընթաց թուոյն «Ֆելթինը եւ հին Հայոց երգերը» յօդուածին մէջ տպագրութեան առեւն ի բացակայութեան յօդուածագրին զեղումներ եղած են՝ թերթին անձկութեանը պատճառաւ. բայց տեղ տեղ թէ իմաստն այլլայութիւն կրած է եւ թէ նիւթերուն շարքը։ Այսպէս՝ երես 232 երկրորդ սեան մէջ Ֆելթինը շորրորդ հաստկոտորին (Վարդգէսի) թարգմանութեան համար «ուղիւ եւ յաւղի է» ըսելէն ետեւ՝ ծանոթութիւն մը գրուած է թէ՛ «Այս հաստկոտորին գերմաներէն թարգմանութիւնն այս է», եւ իր կարգանքը նշանակին Վահագնի երգոյն թարգմանութիւնը՝ փոխանակ Ֆելթինը թարգմանուած Վարդգէսի հաստկոտորին, որ հետեւեալն է։

Fortzog und ging binweg
Wardkes noch jung,
Aus dem Gaue von Tuhk,
Am Flusse Khassal,
Kam, liess sich nieder
Am Hügel von Schresch,
Bei der Stadt Artimed
Am Flusse Khassal,
Zu bauen zu bilden
Die Pforte des Königs Erwand.

Իսկ Նայմանին գերմաներէնի դարձուցած Վահագնի երգը պիտի գրուէր երես 231 երկրորդ սեան տակն, ուր նոյն թարգմանութեան վրայ կը խօսուէ։ Հոն այս թարգմանութեան համար կը կարգանք թէ Ֆելթինը թարգմանութեան ունեւն ծիլը է, եւ կարգացոյն անշուշտ կ'իմանայ երգին տեղով թարգմանութեան համար, ուր յօդուածագիրը բնագրին առաջին երեք տողերուն համար միայն գրած էր՝ թէ աւելի ծիլը են, բայց մնացածներն անձիլը, իսկ վերջին տողն անհեղեղ. եւ իբրեւ ապացոյց՝ Նայմանին գերմաներէն թարգմանութեան հայերէնը գրած էր մատենախիւ ընելով անձիլը մասերն՝ այսպէս։

Երկեր երկին
(Եւ) երկեր երկին.
Երկեր ծիրանի ծով.

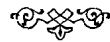
Երկին ի ծովուն ունէր եւ Կարմիրիկ եղեգնիկն,
Ընդ եղեգան Բերան ծաւա ելանէր,
Ընդ եղեգան Բերան բոց ելանէր,
Եւ ի բոցոյն խառնաւ՝ պատանեկիկ վաղէր.
Նա հուր է հերո ունէր,
Եւ բոց ունէր ի մորուս
Եւ աշխուհքն եւ Կալէլէ էին արեգակունդն։

Ասիկա կը տեսնուի որ ընտղին երեք տողէն վար Ֆելթինը թարգմանութիւնը շատ աւելի ծիլը եւ ուղիւ է քան Նայմանինը։

Երես 232 երկրորդ սեան մէջ, ուր կը մեկնուի թէ Աշուր բառն իբրեւ յատուկ անուն ինչպէս իմանալու է, կը կարգանք այսպէս. «Աշուսն ի վեր ի Մասիս, այս լԱզատ» որ Մասիսին վերերն է՝ — իմա՝ «այսինքն լԱզատ» որ, եւնա՝ — Յօդուածին վերջնէն թ տողին մէջ սպրդած եւ տալս գրական վերկապաւ՝ հանրաւ բառը, ուղղելի՛ հարաւ։

Կարեւոր համարեցանք այս ուղղութիւններն ընել։

Հ. Ն. Ա.

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Այսին Սրբոց թարգմանչաց Սահակայ եւ Մեսրոպայ տոնին աթիւն տեղի ունեցաւ Յ. Իղժիրեանց Կոստիկ գործադիր Յանձնատեղովոյ տարեկան վերջին նիստը Ղալաթիոյ Եկեղեցոյ Խորհրդարանին մէջ. եւ այս տարուան ներկայացեալ երկասիրութեանց վրայ՝ պատուարժան քննչաց տեղեկագրութիւններն ի նկատ առեւելով, հետեւեալները պարգեւի արժանի դատուեցան։

1. Քսան (20) Օսմ. ոսկի «Հայոց պարբերական Մամուլը» անուն գործը՝ Գ. Գարեգին Հ. Լեւոնեանի յԱղեքսանդրուպոլիս, որ կը պարունակէ 1794—1894 հայ լրագրութեան ամբողջութեան վրայ պատմական տեսութիւնք եւ ծանօթութիւնք, որոյ քննիչն էր Կ. Ս. Խլթիւսեան Իֆնտիս։

2. Տսան (10) Օսմ. ոսկի «Հայք յեղևսսրեմուպոլիս Ղլանախլիւանիոյ» անուն գործը Հ. Գրիգոր Գ. Գոլժիկեանի ի Միսրանութեան Միլիթարեան ղիսննայի, որոյ քննիչն էր Գ. Կեր. Տ. Միլիթարեան Ալեքսիսիսպոլս։

3. Տսան (10) Օսմ. ոսկի «Հայ բոլաներ» անուն գործը Գ. Գրիգոր Խ. Վանցեանցի յԱլաթալը, որոյ քննիչն էր Մ. Աղաբեգեան Իֆնտիս։

* Այս հատածը ձորին նոս «Յաւելուածոյն» ունեւն անուղի (տես էջ 99.)

1 Նայման առիւր խորհանց. այն վնասգործող տպագրութիւնն ունեցած պիտի որ ըլլայ, ուր խաղաղութեւն բառն կը գտնուի։

4. Ցասն (10) Օսմ. ոսկի.՝ Անգիր դպրութիւն եւ Առակք անուն գործը՝ Արժ. Վահան Վ. Յէր Միխայիլի, որոյ քննիչն էր Աբրահամ Էֆէնտի:

Իսկ "Դիւան Եկեղեցական պատմութեան Հայոց" կամ "Սիմէոն կաթողիկոսի Յիշատակարանը" անուն գործը Արժ. Տ. Ազնանեց քահանայի Տիգրիս, եւ "Ազգարան նոր պատմութեանց" անուն գործը Պ. Ռոստոմ-Բէգ Երզնկեանց Հաղբասեցւոյ, երկու կարեւոր աշխատասիրութիւնքն մնացին գալ տարւոյ քննութեան եւ մրցման:

Այս տարի մրցանակի արժանի Հիմնաբուհ գործերն են հետեւեալք:

ա. "Հայք եւ Դիցարանութիւն Հայոց" գործ Վեր. Սահակ Վ. Նազարեթեանի, եւ քննադատեալ յԱրժ. Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Դուրսանէ՝ "Եբրեւ Իւրջ Լուրճի Ի Իւրախն Յշարժեանց Եւ Ի Իւրախն Գոհանքանց":

բ. "Պատմութիւն Հայ լրագրութեան" գործ Հ. Գրիգորիս Վ. Գալեմբերեանի, քննադատեալ ի Կ. Ս. Խմբիճեան Էֆէնտիէ եւ նկատեալ Կիւսիսք գործ:

գ. "Ցուցակք Հայերէն ձեռագրաց ձիւննայի եւ Միւնիստի կայս. Մատենադարանաց, գործք Վեր. Միխայիլի Միխայիլեանց ձիւննայի, եւ

դ. "Ննասագրութիւն Պետրոս Դուրեանի" գործ Տ. Հմայեակ Էնքերճեանի, նկատեալք իրեն եւ յաւաք-Խոյս տրամագրութեանց իգմիրեանց կտակին:

Սոյն գրական հանդէսն այս տարի թէպէտ անշուք կերպիւ կատարեալ՝ այս միջոցիս պատահած աղէտալի երկրաշարժին պատճառաւ, բայց դարձեալ օրհնութեամբ յիշատակեցաւ անուն կտակարար բարերարին Պ. Յովսէփայ Իգմիրեանց Ղլարեցւոյ:

Կ. Պոլիս, 8 Յուլիս 1894:

Գրքոճադիտ Միայրոս Յամմաթոյով
Յ. Իճմիրեան Յ ՅՏԱԿԻ

ԱՐԴԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՄԻՋԴԱՆՈՒԹՅԱՆ

ալէի առողջապահական ընկերութիւնը հետեւեալ դիւրին ու ժողովրդական կանոնները կ'աւանդէ:

Ա. Առանցնօթի ըլլալու կերակուր ուտելու չէ. եւ

մէկ ժամէն մինչեւ միւս ժամը գոնեայ 3 ժամ պէտք է անցնիլ: Արոնք մարմնաւոր պարտաւարացիչ աշխատութեամբ չեն զբաղիր, օրը 3 անգամ ուտելով գոհ ըլլալու են: Տղաք եւ աճման վիճակի մէջ գոնեաւ անձինք օրը 4—5 անգամ ճաշակելու են: Պէտք է զգուշանալ այն ուտելիքներէ, ըմպելիքներէ, ապակեանեալ դժուարամարս կերակուրներ եւ խմորեղէններէ, զորոնք ստամոքսը չի կրնար տանիլ: Լաւ ծառայել Կիւսիսք Եւ Միւնիստի: Լաւ ծառայել մարտողութեան շատ կարեւոր բերնի շողիքը առատապէս կերակուր մէջ կը խառնուի: Ո՛չ շատ տաք եւ ո՛չ ալ շատ պաղ բան մ'ուտելու կամ խմելու է: Գարձեալ պէտք չէ միշտ միեւնոյն կերակուր ուտել, հապա կերակրոց տեսակներուն փոփոխութիւն ընելու եւ աւելի հաստատուն քան թէ լոյծ սնունդ առնլու է: Պէտք է զգուշանալ դժուարամարս կերակուրներէ, զ. օ. թարմ եփուած հացէն, տաք կարկանդակէն, աղած հիւն մսէն եւ այսպիսիներէ: Պէտք է խորշիլ զորաւոր համեմունք (խնչակ են պղպեղ. դարպաղպեղ, մանանիխ), շատ աղի ուտելիքներ եւ տաքընտղ ըմպելիքներէ. որովհետեւ ստոնք կանոնաւոր մարտողութեան արգելք կ'ըլլան: Սեղանէն անմիջապէս վերջը՝ այսինքն մարտողութեան ժամանակ՝ պէտք չէ